

MÕNISTE VALLA ÜLDPLANEERING

Mõniste 2011

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. VALLA RUUMILISE ARENGU PÕHIMÕTTED.....	5
1.1 Säästva ja tasakaalustatud arengu tingimuste seadmine	5
1.2 Üldplaneeringu käigus eritähelepanu vajavad aspektid	5
1.3. Mõniste valla arenguvajadusi kajastavad arengudokumendid.....	6
1.3.1 Võru maakonnaplaneeringust tulenevad arenguvajadused	6
1.3.2 Võru maakonna arengustrateegiast tulenevad arenguvajadused.....	7
1.3.3 Mõniste valla arengudokumentidest tulenevad arenguvajadused.....	8
2. ETTEPANEKUD VÕRU MAAKONNAPLANEERINGU NING SELLE TEEMAPLANEERINGUTE TÄIENDAMISEKS JA TÄPSUSTAMISEKS	8
3. MAA- JA VEEALADE ÜLDISTE KASUTAMIS- JA E HITUSTINGIMUSTE MÄÄRAMINE	9
3.1 Maakasutuse juhtfunktsioonide määramine.....	9
3.1.1 Elamumaa	10
3.1.2 Üldkasutavate hoonete maa	11
3.1.3 Ärimaa.....	11
3.1.4 Tootmismaa.....	12
3.1.5 Mäetööstusmaa	13
3.1.6 Puhke- ja virgestusmaa	13
3.1.7 Transpordimaa	14
3.1.8 Tehnorajatiste ja jäätmekäitluse maa	14
3.1.9 Põllumajandusmaa ja metsamaa	15
3.1.10 Kaitsealune maa	15
3.1.11 Kalmistumaa	15
3.2 Munitsipaalomandis olevad ja munitsipaalomanisse taotletavad maad.....	15
3.3 Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja juhtude määramine	16
3.4. Tiheasustusega alade määramine	17
3.5. Üldiste ehitustingimuste seadmine	17
3.5.1 Ehitus- ja maakasutustingimused detailplaneeringu kohustusega aladel ja juhtudel	17
3.5.2 Ehitus- ja maakasutustingimused hajaasustatud alal	17
3.6. Kalda piiranguvööndi ja ehituskeeluvööndi täpsustamine	18
3.6.1. Kalda kaitse ja kasutamise tingimused	18
3.6.2. Avalikud juurdepääsuvõimalused Mõniste valla veekogude kallastadadele	19
4. MILJÖÖVÄÄRTUSLIKE ALADE JA VÄÄRTUSLIKE PÕLLUMAADE MÄÄRAMINE NING NENDE KAITSE- JA KASUTAMISTINGIMUSTE SEADMINE	19
4.1. Miljööväärtuslikud alad	19
4.1.1 Miljööväärtuslikud hoonestusalad	19
4.1.2 Miljööväärtuslikud pargid, haljasalad, maastikud, maastiku üksikelemendid ja looduskooslused	20
4.1.3 Kauni vaatega kohad.....	21
4.2 Väärtuslikud põllumaad	22

5. ROHELISE VÕRGUSTIKU TOIMIMIST TAGAVATE TINGIMUSTE SEADMINE	22
5.1 Rohelise võrgustiku tugialad.....	22
6. TEEDE JA TÄNAVATE ASUKOHA JA LIIKLUSKORRALDUSE ÜLDISTE PÕHIMÕTETE MÄÄRAMINE	23
6.1 Eraõigusliku isiku maal asuva tee avalikult kasutatavaks teeks määramine	24
7. REOVEE KOGUMISALADE, TEHNOVÕRKUDE TRASSIDE JA TEHNORAJATISTE ASUKOHA MÄÄRAMINE	25
7.1 Reoveekogumisalad	25
7.2 Tehnovõrgud ja –rajatised.....	25
7.3 Maaparandussüsteemide toimimist tagavad meetmed.....	25
8. PUHKE- JA VIRGESTUSALADE KASUTUSTINGIMUSTE MÄÄRAMINE	26
9. LOODUS- JA MUINSUSKAITSELISTE OBJEKTIDE KASUTAMISE JA KAITSE TINGIMUSED.....	26
9.1 LooduskaitSELISED objektid.....	26
9.2 MuinsuskaitSELISED objektid.....	27
9.3 Ettepanekute tegemine maa-alade ja üksikobjektide kaitse alla võtmiseks.....	28
10. RIIGIKAITSELISTE VAJADUSTE ARVESTAMINE	29
11. RISKIANALÜÜSIGA ARVESTAMINE	29
12. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE.....	29
13. RAKENDUSSÄTTED	29

Kaardid:

1. Maakasutus 1:20 000
2. Kitsendused ja piiranguvööndid 1:20 000

Joonised:

Joonis 1. Detailplaneeringu kohustusega ala ja tiheasustatud ala Mõniste vallas
Joonis 2. Miljööväärtusliku ala piir Saru külas

Lisad:

- Lisa 1. Kalda kasutamise kitsendused
Lisa 2. Kaitstavad loodusobjektid ja kaitsealused liigid Mõniste vallas
Lisa 3. Põhjaveehaarded Mõniste vallas
Lisa 4. Veekogud Mõniste vallas
Lisa 5. Kohalike maanteede ja riigimaanteede nimekiri
Lisa 6. Riiklikus registris olevad maardlad Mõniste vallas

SISSEJUHATUS

Mõniste valla üldplaneering algatati 21.02.2006.aasta Mõniste Vallavolikogu määrusega nr 1-1.5/2. Üldplaneering koostatakse kogu valla territooriumi kohta. Üldplaneeringu koostamise eesmärk on määrata valla ruumilised arengusuunad ja seada tingimused, kuidas suunatakse vallas maakasutust ja ehitustegevust.

Üldplaneeringu koostamisel osalesid vallavalitsuse ametnikud, vallavolikogu ja vallavalitsuse liikmed ning kohalik kogukond. Planeerimisprotsessis osalemise vajalikkuse ja planeerimisprotsessi selgitamiseks viidi koostöös Võru Maavalituse spetsialistidega esmalt läbi planeeringupäev. Peale seda moodustati töögrupid, kuhu kuulusid valdkonnas tegevad valla elanikud ja spetsialistid erinevatest ametkondadest. Töögruppide ja vallavalitsuse töötajate abiga töötati välja ja viidi läbi küsitlused valla elanikele, valla ettevõtjatele ja kooli õpilastele. Kokkuvõtted töögruppide tööst ja küsitlustest on lisatud planeeringu materjalidele. Töögruppide töö ja küsitluste tulemuste põhjal koostati esmane eskiislahendus, mille tutvustamiseks toimusid koosolekud valla suuremates küldes Sarus, Mõnistes, Kuutsis ja Vastse-Roosas. Osavõtjate nimekirjad ja tehtud ettepanekud on lisatud planeeringu materjalidele (Lähtematerjal 3). Peale eskiislahenduse tutvustamist küldes toimus kokkuvõttev koosolek saadud ettepanekute läbiarutamiseks planeeringumeeskonna liikmete, maavalitsuse ja keskkonnateenistuse esindaja osavõtul. Koostööd asutuste ja institutsioonidega kirjeldab planeeringu dokumentatsioon. Paralleelselt planeerimisprotsessiga toimus planeeringu kehtestamisega kaasneda võivate keskkonnamõjude hindamine, mille tulemustega omakorda arvestati planeeringulahenduse väljatöötamisel. Planeerimisprotsessi käiku ja selles osalemise olulisust on rõhutatud valla ajalehe vahendusel ning püütud kaasata võimalikult palju kohalikke elanikke. Kohalike kaasatust kirjeldab Lähtematerjal 3. Üldplaneeringu koostamise käigus on kaalutlemise ja mõjude hindamise tulemusena leitud parimad lahendused säästvaks ja tasakaalustatud arenguks.

Mõniste valla üldplaneering koosneb kaardist (sh teemakaardid) ja seletuskirjast. Seletuskiri on planeeringulahenduse tekstiline osa, mis sisaldab maakasutus- ja ehitustingimusi Mõniste vallas.

Käesolevas Mõniste valla üldplaneeringu seletuskirjas ei ole kirjeldatud lähtesituatsiooni, kuna planeeringu lähteülesanne (Lähtematerjal 1) ja lähtesituatsiooni kirjeldus (Lähtematerjal 2) on vormistatud planeeringu lisana. Samuti on eraldi kaustana vormistatud üldplaneeringu protsessi kajastav ja kirjeldav dokumentatsioon (Lähtematerjal 3). Lähtematerjal 4 (Mõniste valla üldplaneering. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne ja üldplaneeringu protsessi kirjeldus) sisaldab Mõniste valla üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusi ning ülevaadet üldplaneeringu protsessist.

Maakasutuse ja asustuse suunamisel ning kavandamisel tuleb arvestada seadusest tulenevate tingimuste, piirangute ja nõuetega. Seadustest tulenevaid piiranguid ja nõudeid käesolev dokument ei refereeri, kuid arvestab neid ruumiliste piirangute analüüsi protsessis ja kaartide koostamisel.

1. VALLA RUUMILISE ARENGU PÕHIMÕTTED

1.1 Säästva ja tasakaalustatud arengu tingimuste seadmine

Mõniste valla ruumilise arengu kavandamisel on peetud prioriteediks tagada valla säästev ja tasakaalustatud areng, vaadeldes võrdselt nii loodus-, majandus- kui sotsiaalkeskkonda. Üldplaneeringu kõige olulisem eesmärk ja ruumilise arendamise tingimus on tagada valla keskkonnaväärtuste hoidmine ja tasakaalustatud edasiarendamine ning keskkonnaväärtuste kasutamine valla arengu soodustamiseks. Valla keskkonnaväärtustest lähtuvalt on olulised järgmised põhimõtted:

- olemasoleva asustusstruktuuri säilitamine
- miljööväärtuslike piirkondade säilitamine
- puhkealade arendamine avaliku kasutamise tagamise ja turismiteenuse mitmekesistamise eesmärgil
- looduskeskkonna säilitamine
- olemasolevate tootmisalade arendamine ja vajadusel laiendamine
- teenuste kättesaadavuse tagamine
- piirkonna traditsioone järgiva elamuehituse soodustamine lähtudes olemasolevast asustusstruktuurist ja keskkonnakaitselistest piirangutest ning -väärtustest

Mõniste valla ruumilise arengu põhimõtted tuginevad Võru maakonnaplaneeringus ja Mõniste valla arengukavas püstitatud strateegilistele eesmärkidele ning üldplaneeringu koostamise protsessi käigus väljatöötatud arengusuundadele.

Üldplaneeringu ülesanded on täpsustatud Mõniste valla üldplaneeringu lähteülesandes, kus on välja toodud aspektid, millele planeeringulahenduse väljatöötamise käigus on vaja pöörata eritähelepanu.

1.2 Üldplaneeringu käigus eritähelepanu vajavad aspektid

Mõniste valla üldplaneeringu senise koostamisprotsessi käigus on selgunud järgmised aspektid, mis tuleb üldplaneeringuga lahendada:

1. Väärtuslike põllumaade piiride määramine
2. Reoveekogumisalade määramine
3. Maavarade majandamine (võimalike karjäärade rajamine)
4. Tiheasustusalade määramine. Ka detaiplaneeringu kohustusega alade ja juhtude määramine.
5. Potentsiaalsed elumupiirkonnad vaadelduna koos planeeritavate infrastruktuuri elementidega
6. Tankla asukoht Mõniste asulas
7. Miljööväärtuslike alade ja neil üldiste arhitektuurinõuete määramine (näiteks Saru ridaküla)
8. Väärtuslike maastike säilitamine
9. Loodusobjektide kaitse alla võtmine kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavate loodusobjektidena
10. Võimalike vaatetornide rajamise kohad
11. Heitvee puhastussüsteemide tarbeks määratavad maa-alad
12. Jäätmete kogumise korraldamine
13. Väärtuslike maastike kaitse

14. Üleujutatavatel aladel intensiivsest loomapidamisest tulenevate negatiivsete mõjude selgitamine ja leevendavate meetmete leidmine
15. Võimalike põllumajandusest tulenevate reostuskohtade väljaselgitamine ja vajalike meetme leidmine
16. Puhkealade ja matkaradade asukohad
17. Teedevõrgu arendamine
18. Planeeringu rakendamisega kaasneda võiva mõju selgitamine inimese tervisele.
19. Planeeringu rakendamisega kaasneda võiva piiriülese keskkonnamõju selgitamine.
20. Planeeringu rakendamisega kaasneda võiva mõju selgitamine kaitstavatele loodusobjektidele (sh Natura 2000 võrgustiku aladele)
21. Arendusalade mõju kohalike teede ja riigimaanteede liiklusohutusele

Mõniste valla üldplaneeringuga ei kavandata olulisi muudatusi väljakujunenud asustusstruktuuris. Ruumilise arengu põhimõtetes nähakse valda elupaigana kauni looduse keskel ja puhkepiirkonnana. Elamuehitust nähakse eelkõige olemasolevates suuremates küldes ja hajaasustuses. Tootmisalade osas olulisi muudatusi ei kavandata. Majanduslikult ja keskkonnakaitse seisukohalt on otstarbekas arendada olemasolevaid tootmisalasid. Puhkealade määramisel on aluseks võetud traditsiooniliste puhkekohtade paiknemine vallas.

1.3. Mõniste valla arenguvajadusi kajastavad arengudokumendid

1.3.1 Võru maakonnaplaneeringust tulenevad arenguvajadused

Võru maakonnaplaneeringu tegevuskavas on omavalitsuste hariduse valdkonna investeeringute vajadusi kirjeldavas tabelis aastani 2010 Mõniste vallas nimetatud järgmised objektid: Mõniste Põhikooli staadion, Mõniste Põhikooli võimla, Mõniste Põhikooli tööõpetusmaja. Omavalitsuste kultuuri valdkonna investeeringute vajadusena aastani 2010 on Mõniste vallas nimetatud Mõniste rahvamaja. Kaitsealasid ja kaitstavaid loodusobjekte arendavate tegevustena on maakonnaplaneeringu tegevuskavas nimetatud Mustjõe luha linnuvaatlustorni rajamine. Teistes valdkondades objekte nimetatud pole. (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/maakonnaplaneeringu_tegevuskava2004_2007.rtf)

Võru maakonna teemaplaneeringus "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" on toodud väärtuslike maastike, sh miljööväärtuslike alade määramise põhimõtted (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf) maakonnas, millega on arvestatud ja mida kirjeldab peatükk 4.

Võru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Võru maakonna sotsiaalne infrastruktuur” on piirkondi käsitletud kantidena. Planeeringulahenduse väljatöötamisel on arvestatud, et elanikkonnale oleks tagatud teenuste kättesaadavus alljärgnevalt:

1. Kuutsi kant (Karisöödi, Kuutsi, Peebu, Tiitsa, Tursa, Villike külad)

Teenuste tagamise meetmed:

Üldkeskharidus – teenust pakub Varstu Keskkool

Esmatarbekaubad – kauplusauto, lähim kauplus Sarus

Põhiharidus – säilib ja toimib koos alusharidusega

Perearst – säilitada Mõnistes või lahendada koos Varstu vallaga

Ravimiteenus – säilitada Mõnistes või lahendada koos Varstu vallaga

Postiteenus – postibuss 1x nädalas

Päevakeskus – puudub, lahendatakse koos Mõniste valla tervise- ja sotsiaalkeskusega

Noortekeskus – Mõnistes

Ühistransport – mustkatet või tolmuvaaba katet vajab Mõniste – Kuutsi – Karisöödi (ca 10 km), kergliiklusteed on vaja Mõnistelt Kuutsi koolini.

2. Mõniste kant (Hürova, Hüti, Mõniste, Parmupalu, Tundu, Vastse-Roosa külad)

Teenuste tagamise meetmed:

Lastehoid – koos põhikooliga Kuutsis

Algharidus – vajalik säilitada põhikool

Põhiharidus – vajalik säilitada põhikool

Perearst – vaja säilitada perearstipraksis või lahendada koos Varstu vallaga

Ravimiteenus – vaja säilitada perearstipraksis või lahendada koos Varstu vallaga

Päevakeskus – plaanis on rajada Mõniste valla tervise- ja sotsiaalkeskus (perearstiteenus + nn toetatud elamine + hooldusteenus + puuetega inimeste keskus + hambaravi + ravimiteenus + massaaž + internet, koostöövõrgustiku loomise keskus)

Esmatarbekaubad – kauplus säilitada

Ühistransport – tagatud.

3. Saru kant (Kallaste, Koemetsa, Sakurgi, Saru, Singa külad)

Teenuste tagamise meetmed:

Lastehoid – koos põhikooliga Kuutsis

Algharidus – säilitada põhikool Kuutsis

Põhiharidus – säilitada põhikool Kuutsis

Esmatarbekaubad – on rahuldavad

Perearst – säilitada perearsti praksis Mõnistes või lahendada koos Varstu vallaga

Ravimiteenus – säilitada perearsti praksis Mõnistes või lahendada koos Varstu vallaga

Postiteenus – Mõnistes

Päevakeskus – plaanis rajada Mõnistesse

Spordiplats/lähiliikumispplats – vaja rajada

Noortetuba – vaja rajada

Ühistransport – tagatud.

Mõniste vald juhindub valla arendamisel eelnimetatud teenuste arendamisest nimetatud kantides.

Võrumaa turismiarendustrateegia 2007-2015 tegevuskavas ei ole nimetatud konkreetseid objekte (<http://www.werro.ee/mv/areng/turismistrateegia.pdf>), kuid valla turismi edendamise strateegia väljatöötamisel tuleb lähtuda maakondlikus strateegias kokku lepitud põhimõtetest.

Maakondlikult kokkulepitud arenguvõimalustega on soovitatav ja saab tutvuda Võru maavalitsuse koduleheküljel aadressil http://www.werro.ee/mv/mk_plan

1.3.2 Võru maakonna arengustrateegiast tulenevad arenguvajadused

Käesolevas planeeringus on arvestatud järgmiste Võru maakonna arengustrateegias nimetatud investeeringuobjektidega Mõniste vallas (http://www.werro.ee/stat/planeering2007/strat2007_OV_invest_vajadused.pdf):

- Kooli staadioni rekonstrueerimine
- Kooli vana maja rekonstrueerimine

- Mõniste küla rulapargi ja spordiplatsi ehitus
- Mõniste pargi sotsiaal- ja tervishoiukeskuse väljaarendamine
- Teedehitus riigiteedel järgmiselt: Saru – Haabsaare – Antsla tee mustkatte alla viimine, Mõniste – Kuutsi – Karisöödi tee mustkatte alla viimine, Mõniste – Vastse – Roosa – Ape tee rekonstrueerimine, Mõniste – Kuutsi kergliiklustee ehitus, Mõniste küla keskuse kergliiklustee ehitus
- Elektriinide väljaehitus majapidamisteni mida varem varustati Läti võrgust
- Mõniste küla biotiikide rekonstrueerimine
- Vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine
- Parklate väljaehitus (Mõniste kauplus, Rahvamaja)
- Tänavavalgustuse rekonstrueerimine Mõnistes, Saru, Lauatehase piirkonnas
- Turismiobjektide viidastamine ja infotahvlite paigaldamine
- Mõniste pargi puhkealaks välja arendamine
- Eestimaa lõunatipu looduse õpperaja arendamine
- Teeäärsete peatuskohtade ehitamine Vastse-Roosas

1.3.3 Mõniste valla arengudokumentidest tulenevad arenguvajadused

Käesolev planeering on kooskõlas Mõniste valla arengukavaga 2005-2012 ja tegevuskavaga 2010 - 2012 (<http://www.moniste.ee/index.php?moduleid=10&tplid=9>).

2. ETTEPANEKUD VÕRU MAAKONNAPLANEERINGU NING SELLE TEEMAPLANEERINGUTE TÄIENDAMISEKS JA TÄPSUSTAMISEKS

Mõniste valla üldplaneeringuga tehakse Võru maakonnaplaneeringu ja selle teemaplaneeringute täiendamiseks või täpsustamiseks järgmised ettepanekud:

1. Võru maakonnaplaneeringu seletuskirjas ei ole määratud Mõniste valla territooriumile detailplaneeringu kohustusega alasid. Planeeringu kaartidel on need aga määratud Mõniste ja Saru külates. Samuti pole maakonnaplaneeringuga määratud tiheasustatud alasid Mõniste vallas. Seletuskirjas on märgitud tihehoonestusaladeks Saru ja Mõniste, kuid kaartidel neid näidatud pole. Üldplaneeringuga tehakse ettepaneku viia maakonnaplaneeringu seletuskiri ja kaardimaterjal selles osas kooskõlla.

2. Üldplaneering teeb ettepaneku muuta Võru maakonnaplaneeringut ning lähtuda muudatuste tegemisel käesolevast planeeringust: määrata tihehoonestusega ala ja detailplaneeringu kohustusega ala Mõniste külas. Tiheasustatud ala Saru külas käesoleva planeeringuga ei määrata. Saru küla on pikk peamiselt maantee ja Mustjõe jõe vahel paiknev ridaküla, mille miljöö säilitamiseks on otstarbekas määrata teatud tingimused, mida käsitletakse peatükis 4 (Joonis 2).

3. Üldplaneering teeb ettepaneku detailplaneeringu kohustusega alaks määrata Mõniste küla planeeringu kaardil olevates piirides (Joonis 1).

4. Maakonnaplaneeringuga on Naha (Karisöödi külas) määratud miljööväärtuslikuks hoonestusalaks. Käesoleva planeeringuga tehakse ettepanek määrata Naha Karisöödi külas miljööväärtuslikuks maastikuks (mitte miljööväärtuslikuks hoonestusalaks), kuna Naha on eriilmeline mitte eeskätt seal asuva hoonestuse vaid pigem looduslike väärtuste poolest.

3. MAA- JA VEEALADE ÜLDISTE KASUTAMIS- JA EHTUSTINGIMUSTE MÄÄRAMINE

3.1 Maakasutuse juhtfunktsioonide määramine

Käesolevas peatükis antakse ülevaade üldplaneeringu lahendusest ja üldplaneeringuga määratud maa- ja veealade kasutamise- ja ehitustingimustest juhtfunktsioonide (maakasutuse otstarvete) lõikes. Üldplaneeringuga määratakse maa-alale juhtfunktsioon, millega reserveeritakse maa-ala vastavaks otstarbeks. Maa-ala reserveerimine ei tähenda kohest maaüksuse olemasoleva sihtotstarbe muutmist. Kuigi üldplaneering võib ette näha praegusest erinevat kasutust, võib maaomanik kasutada maad olemasoleva sihtotstarbe järgi seni, kuni soovib. Reserveerimisega kindlustatakse maa-ala kasutamine tulevikus üldplaneeringus ettenähtud otstarbel. Kui maaomanikul tekib soov maa-ala arendada või müüa, peab maaomanik lähtuma üldplaneeringuga määratud juhtfunktsioonist ja selle kasutamise- ja ehitustingimustest.

Üldplaneeringuga on esitatud maa-aladele uusi võimalikke kasutusviise maade reserveerimise ehk uute otstarvete kavandamise näol. Maakasutuse juhtfunktsioon on ala põhimõtteline kasutusviis. Näiteks reserveeritud elamumaa tähendab sellist ala, mille peamiseks maakasutuse viisiks on elamumaa ja sellega seonduvad kõrvalkasutusviisid nagu äri, liiklus, haljastus jne.

Üldplaneeringu kaardil on erinevat värvi pindadega (Tabel 1) kajastatud maakasutuse juhtfunktsioonid. Tsoneerimisel on eesmärgiks seatud funktsionaalne paindlikkus, mis tähendab, et üldjuhul on lubatud põhifunktsioonile lisada ka teisi, sellesse piirkonda sobivaid, põhifunktsiooni täitmist soodustavaid kaasfunktsioone (nt elamualade väärtustamiseks sinna sotsiaalobjektide, haljasalade ja teenindusettevõtete planeerimine). Tingimused kaasfunktsioonile täpsustatakse Mõniste valla ehitusmääruses ja käesoleva planeeringu peatükis 3.

Tabel 1. Maakasutuse juhtfunktsioonid

Maakasutuse juhtfunktsioon	Võimalik sihtotstarve	Seletus
Elamumaa EV	Elamumaa E	elamu-, aiandus- ja suvilakruntide, garaazide maa ning kuni 2 ha suuruse üldpindalaga eluasemekohtade maa, pere-, ridaelamumaa ja korterelamute maa
Üldkasutavate hoonete maa AA	Sotsiaalmaa Üh	haridus- ja lasteasutuste, spordihoone, sotsiaalhoolekande asutuste, kultuuriastute ja valitsusasutuste maa
Ärimaa Ä	Ärimaa Ä	kontorite, äride ja teenindusotstarbeliste ehitiste alune ja nende teenindusmaa
Tootmismaa TT	Tootmismaa T	tööstusettevõtete ja neid teenindava abitootmise ning toodangu ladustamiseks ja transportimiseks ettenähtud ehitiste alune ja nende ehitiste teenindusmaa ning põllumajandusliku tootmishoone ja rajatise maa
Mäetööstusmaa TM	Mäetööstusmaa Mt Turbatööstusmaa Tt	karjääride ja turbaväljade alune ning nende teenindusmaa
Puhke- ja virgestusmaa PP	Ärimaa Ä Veekogude maa V Transprodima L Kaitsealune maa H Maatulundusmaa M Sotsiaalmaa Üm, Üh	turismi ja väljasõidukoha maa, puhkerajatiste maa, spordirajatiste maa, kogunemiskohtade ja kultuurirajatiste maa ning haljasala ja parkmetsa maa

Transpordimaa LT	Transpordimaa L Ärimaa Ä	liikluseks ja transpordiks ettenähtud maa koos ohutuse tagamiseks ja selle maa korrashoiuks ettenähtud ehitiste aluse ning nende ehitiste teenindusmaaga
Tehnorajatiste ja jäätmeäitluse maa OT	Tootmismaa T Ärimaa A Jäätmeoidla maa J	heitvee puhastusseadme alune ja selle teenindusmaa, veetootmise ja veepuhastuse ehitiste alune maa ning tootmis- ja olmejäätmete ladustamisplatsi, ettevõtte sanitaartsooni maa
Põllumajandus- maa ja metsamaa M	Maatulundusmaa M	põllumajandussaaduste tootmiseks ja metsakasvatuseks ettenähtud maa, mille hulka arvatakse ka katastriüksuse piires olev õuema või maa millel on vastav potentsiaal
Kaitsealune maa H	Kaitsealune maa H	maa-ala, millel majandustegevus on õigusaktiga piiratud
Riigikaitsemaa R	Riigikaitsemaa R	riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse otstarbel kasutatav maa
Kalmistumaa K	Üldkasutatav maa Üm	kalmistutealune maa
Maakasutuse juhtfunktsioon	Võimalik sihtotstarve	Seletus

Valla ehitusmäärusega võib täpsustada maakasutuse sihtotstarvete lubatud kasutuse mahte. Valla ehitusmäärusega ei saa määrata maakasutuse sihtotstarbe liiki (alaliiki), mida käesoleva üldplaneeringuga pole ette nähtud.

Alljärgnevalt on maa juhtfunktsioonide määramise aluseks Mõniste valla arengukavas planeeritud objektid (<http://www.moniste.ee/index.php?moduleid=10&tplid=9>) ja planeerimisprotsessi käigus tehtud ettepanekud.

3.1.1 Elamumaa

Elamualade reserveerimisel on arvestatud juba olemas olevaid elamupiirkondi, sotsiaal- ja teenindusasutuste paiknemist ning olemasolevat ja potentsiaalset tehnovõrgustikku. Elamumaa juhtfunktsiooniga aladel on kaardile eraldi välja toodud väikeelamumaa, korruselamumaa ja eluasemekohtade maa (hajaasustusena). Elamumaa juhtfunktsioon määratakse olemasoleva hoonestusega aladele:

Mõniste külas väikeelamumaa ja korruselamumaa

Saru külas väikeelamumaa

Saru külas Andrusel väikeelamumaa ja korruselamumaa (sh ridaelamumaa)

Kuutsi külas väikeelamumaa

Vastse-Roosa külas väikeelamumaa

Saru külas Saru Lauatehases väikeelamumaa ja korruselamumaa

Potentsiaalsed elamuarenduspiirkonnad, mis reserveeritakse täiendavalt üldplaneeringuga ja mille juhtfunktsiooniks määratakse väikeelamumaa, on järgmised:

Kuutsi külas kooli maale Kuutsi- Vastseroosa tee ääres

Kuutsi külas Mehkal munitsipaalomandisse taotletavate vanade ehituskruntide maa

Eelpool nimetatud aladele on ette nähtud eluasemekohtade maa hajaasustusena.

Reserveeritud elamualad on kantud üldplaneeringu kaardile järgmiste värvustega:

- elamumaa,

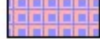

- väikeelamumaa,

- korruselamumaa,

- eluasemekohtade maa. Elamumaa juhtfunktsioon on näidatud värvusega.

3.1.2 Üldkasutatavate hoonete maa

Üldkasutatavate (ühiskondlike) hoonete maana on planeeringus reserveeritud järgmised maaüksused:

Rahvamaja maa Kuutsi külas

Kooli maa Kuutsi külas

Mendise maa Mõniste külas

Noortekeskuse maa Mõniste külas

Motoklubi maa Tiitsa külas

Potentsiaalseks üldkasutatava hoonete maana reserveeritakse:

Kuutsi side maa Kuutsi külas

Mõniste külas asuv vallamaja maa

Karisöödi külas asuval pargi maal oleva ½ elamualune maa (ehk õueõppe klassi maa)

Reserveeritud üldkasutatavate (ühiskondlike) hoonete maad on kantud üldplaneeringu kaardile ja värvusega.

3.1.3 Ärimaa

Ärimaa juhtfunktsioon määratakse lisaks olemasolevatele ärimaa sihtotstarbega aladele järgmistele aladele:

Mõniste külas Paju kõrtsi maa

Mõniste külas bussijaama maa

Saru külas Saru kaupluse tee ja Võru-Valga maantee vahele jääv maa

Saru külas Andrusel vana koolimaja maa

Ärimaa juhtfunktsiooni lubatakse Mõniste külas bussijaama ja kaupluse vahele jääval alal mis jääb maanteest biotiikidepoolsele küljele.

Ärimaa juhtfunktsiooni lubatakse Hürova külas asuvale alale, mis jääb alajaama ja Hürova külas asuva hoone vahele.

Ärimaa juhtfunktsiooni lubatakse Tursa külas asuval Tursa kinnistul ulatuses mis ei kahjusta avalikkuse huvi.

Ärimaa juhtfunktsiooni lubatakse turismi arengut toetavate tegevuste arendamiseks järgmistele aladele:

Kuutsi külas Vaidva sillast muuseumini samal pool teed asuval alal

Kuutsi külas Mehkal nn raudteelaste majast endise poe hooneni (kaasaarvatud)

Tiitsa külas Tiitsa veski alal

Karisöödi külas asuval jahimaja alal

Saru külas Andrusel asuva Ala-Veski loomapargi alal

Vastse-Roosa külas Metsavenna talu puhke- ja virgestusmaa aladel

Karisöödi külas Uue-Leppora kinnistu ja Mäe-Ura kinnistu neil aladel mis ei jää kaitstava loodusobjekti alale

Ärimaa juhtfunktsiooniga maad on kantud värvusega üldplaneeringu kaardile.

3.1.4 Tootmismaa

Tootmisaladele on lubatud rajada mitmesuguseid tootmishooneid ning nende ehitamisel tuleb arvesse võtta üldplaneeringus toodud piiranguid.

Tootmismaa juhtfunktsiooniga on järgmised maaüksused:

Saru külas (Saru Lauatehas) asuv tootmismaa

Kallaste külas asuv tootmismaa

Mõniste külas asuv farmi maa

Mõniste külas asuv töökoja maa

Parmupalu külas asuv tootmismaa

Tiitsa külas asuv tootmismaa

Tiitsa külas asuv endise kirmi (kuivati) maa

Hürova külas asuv tootmismaa

Mõniste külas asuv potentsiaalne kaugküttele maa

Olemasolevate sacketrite maa

Tootmismaa juhtfunktsioon määratakse ka olemasolevate lautade ja nende teenindamiseks vajalikule maale järgmistele objektidele:

Tundu teeristis asuv nuumkarjalaut

Tikuti laut

Pudiste laut

Tiitsa laut

Leppkolga laut

Kuutsi laut

Leppora laut

Mõniste külas asuvale töökoja maale on soovitatav vajadusel lisada ka tootmiseesmärki toetav ärimaa juhtfunktsioon.

Andrusel Saru külas Ala-Veski loomapargi aladel, Vastse-Roosa külas, Koemetsa külas jahimaja alal ja Karisöödi külas jahimaja alal on lubatud puhke- ja virgestusmaa juhtfunktsiooniga alal turismitegevust soodustava tootmismaa juhtfunktsioon.

Tursa külas Tursa kinnistul on lubatud tootmismaa juhtfunktsioon tingimusel et tegevus ei kahjusta avalikkuse huvi.

Tootmismaa juhtfunktsiooni lubatakse Hürova külas asuvale alale, mis jääb alajaama ja Hürova külas asuva hoone vahele.

Reserveeritud tootmismaad on kantud ja värvusega üldplaneeringu kaardile. (näidatud on ka - tootmishoonete maa, - põllumajanduslike tootmishoonete maa).

3.1.5 Mäetööstusmaa

Mäetööstusmaana juhtfunktsiooni lubatakse järgmistele aladele:

Kolgamäe liivamaardla (Kuutsi külas asuv liivakarjääri maa Kuutsipalus)

Parmupalu külas asuv kruusakarjääri maa

Tursa liivamaardla (Tursa külas asuv liivakarjääri maa (Hargilt Valgamaa piirini))

Lepuri turbamaardla

Potentsiaalsetele dolokivi kaevandamise aladele (Naha, Kalkahju) mäetööstusmaa juhtfunktsiooni käesoleva üldplaneeringuga ette ei nähta.

Võimalikud mäetööstusmaad on kantud värvusega üldplaneeringu kaardile. Täpsustavalt on turbatootmismaad näidatud värvusega.

3.1.6 Puhke- ja virgestusmaa

Üldplaneeringuga reserveeritud puhkealad ei pea olema intensiivselt kasutatavad. Puhkealadel peab säilima ala looduslikkus. Puhke- ja virgestusmaal on lubatud maa juhtfunktsiooni toetavate tegevustega otseselt seotud ehitiste ja rajatiste rajamine. Lubatud on näiteks ehitada vaba aja veetmist soodustavaid rajatisi: vaatetorne, kergliiklus- ja matkaradu, lõkke- ja puhkekohti. Valla ehitusmäärusega seatakse tingimused ja täpsustatakse piirkonnad, kus on lubatud puhkuse ja turismi teenindavate ehitiste ja infrastruktuuride rajamine. Puhke- ja virgestusmaana reserveeritakse järgmised maaüksused:

Mõniste külas asuv Mõniste pargi maa

Kuutsi külas asuv seikluspargi ja selle lähiümbruse maa

Karisöödi külas asuv pargi ja külaplatsi maa

Karisöödi külas Nahal asuva Lõunaatipu matkaraja maa

Karisöödi külas asuva jahimaja maa

Karisöödi külas asuva Peetri jõe maastikukaitseala matkaraja maa

Vastse-Roosa külas asuva Metsavenna talu maa

Koemetsa külas asuva jahimaja maa

Mõniste külas asuva nn ujula vundamendi ja selle ümbruse maa

Saru külas (Saru Lauatehase) asuva mänguväljaku ja külaplatsi maa

Saru külas Andrusel asuva mänguväljaku maa

Kuutsi külas asuva mänguväljaku maa

Kuutsi, Vastse-Roosa, Saru küla (Saru Lauatehase ja Andrusel) ja Karisöödi külates pallimänguplatside alade maa

Vaidva jõel ja Mustjõel asuvad kanuurajad ja nende teenindamiseks vajalik maa

Kuutsi külas nn rahvamaja kõrval, Tursa külas, Koemetsa külas ja Kivioja Seltsingu külaplatside maa

Kuutsi külas muuseumi juures asuv maa

Mäe-Lustoja vaatlustorni, Hüti talu vaatlustorni ja Raudsilla vaatlustorni alune maa

Saru külast alates Valga-Ape raudteetammi maa

Saru külas Andrusel asuva Ala-Veski (Mõniste paisjärve) järve ümbruse maa

Puhke- ja virgestusmaad on märgitud kaardile värvusega.

3.1.7 Transpordimaa

Transpordimaana reserveeritakse täiendavalt olemasolevatele liiklemiseks ja transpordiks kasutatavale maale järgmised maaüksused:

Mõniste külas Mõniste järve ja Võru-Valga maantee vahel asuv parkimiskoha maa
Saru külas Saru poe ees asuv parkimiskoha maa

Mõniste – Vastse – Roosa - Ape tee rekonstrueerimiseks arvestada täiendavalt teemaa laiendamise vajadusega. Arendustööd transpordimaal planeeritakse teistel teedel olemasolevate teede baasil.

Transpordimaad on kantud üldplaneeringu kaardile värvusega.

3.1.8 Tehnorajatiste ja jäätmekäitluse maa

Tehnorajatiste ja jäätmekäitluse maana reserveeritakse järgmised maaüksused:

Saru külas Saru mobiilimasti maa

Perajärvel asuv mobiilimasti maa

Vastse-Roosa külas mobiilimasti maa

Saru külas (Saru Lauatehas) biopuhasti maa

Mõniste külas biopuhasti maa

Kuutsi külas biopuhasti maa

Saru külas Andrusel biopuhasti maa

Olemasolevate ja planeeritud puurkaevude maa Kuutsi (sh Mehkal), Mõniste, Saru, (sh Andrusel), Vastse-Roosa külates ning hajaasustuses (näidatud planeeringukaardil)

Mõniste külas päästeameti juurde jäätmejaama maa

Kuutsi külas, Vastse-Roosa külas, Saru külas lauatehase piirkonnas ja Saru kaupluse juures jäätmekogumispunktide maa

Ühisveevärgi ja ühiskanaliseerimisvõrgidega hõlmatud piirkondadeks on planeeritud:

Mõniste küla vee- ja kanalisatsiooni süsteemiga hõlmatud maa

Saru küla (Saru Lauatehas) vee- ja kanalisatsiooni süsteemiga hõlmatud maa

Kuutsi küla ühisveevärgiga hõlmatud ala

Kuutsi külas Mehkal ühisveevärgiga hõlmatud ala (potentsiaalne)

Saru külas Andrusel ühisveevärgiga hõlmatud ala

Potentsiaalsed kanaliseeritavad piirkonnad on veel Kuutsi külas, (ka Mehkal) ja Saru külas Andrusel (näidatud planeeringukaardil).

Tuletõrjeveevõtukohtad asuvad Kuutsi ja Mõniste külates.

Tehnorajatiste ja jäätmekäitluse juhtfunktsiooniga maad on kantud kaardile vastavate objektide leppemärkidega.

Mõniste valla üldplaneering toetab tuletõrjeveevõtukohtade rajamist kogu valla territooriumil.

Mõniste vallas asub kaks vana suletud Mõniste prügilat (koodid 514901 ja 514903) ning Mõniste loomade matmispaik.

Tehnorajatiste ja jäätmekäitluse maa on kantud üldplaneeringu kaardile värvusega.

3.1.9 Põllumajandusmaa ja metsamaa

Põllumajandus- ja metsamaana reserveeritakse olemasolevad põllumajandussaaduste tootmiseks ja metsakasvatuseks kasutatavad maaüksused, väljaarvatud alad, millele käesoleva planeeringuga on määratud muu juhtfunktsioon.

Käesoleva planeeringuga määratakse ka väärtuslikud põllumaad. Väärtuslikel põllumaadel peab jätkuma nende kasutamine põllumajanduslikuks otstarbeks.

Põllumajandusmaa ja metsamaa juhtfunktsiooni täitvad maad (kaardil Maatulundusmaana nimetatud) on kantud üldplaneeringu kaardile ja värvusega. Eraldi on näidatud väärtuslikud põllumaad värviga (kitsenduste ja piiranguvööndite kaardil).

3.1.10 Kaitsealune maa

Kaitsealuse maana reserveeritakse maaüksused millel majandustegevus on õigusaktidega piiratud. Siia kuuluvad:

1. Kaitstavate loodusobjektide maa (kaitsealad: rahvusparki ala, looduskaitseala, maastikukaitsealad, hoiualad; püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad objektid, kaitsealused pargid), mille kasutamise tingimusi kirjeldab peatükk 9).
2. Muinsuskaitseliste objektide maa, mille kasutamise tingimusi kirjeldab peatükk 9.

Kaitsealune maa on planeeringukaartidel tähistatud värvusega. Kaitstavate alade puhul on kasutatud lisaks järgmisi tähiseid: -kaitseala (looduskaitse, maastikukaitse), - hooldatav sihtkaitsevöönd, - looduslik sihtkaitsevöönd, - Natura 2000 loodusala, - Natura 2000 linnuala. Leppemärkidega on näidatud kaitstavate üksikobjektide, kaitse alla võetavate üksikobjektide, kaitse all olevate kultuurimälestiste ja üldplaneeringuga kaitse alla võetavate objektide asukohad.

3.1.11 Kalmistumaa

Kalmistumaa juhtfunktsiooniga on kalmistumaana kasutatav maa. Täiendavat kalmistumaad üldplaneeringuga ei reserveerita. Kalmistumaa on näidatud   tähisega.

Üldplaneeringu kaartidele on kantud informatsiooni eesmärgil ka riiklikus keskkonnaregistris olevad Mõniste vallas asuvad maardlad (loetelu Lisas 6). Nende alade juhtfunktsioonid on näidatud planeeringu kaardil nr 1.

3.2 Munitsipaalomandis olevad ja munitsipaalomanisse taotletavad maad

Munitsipaalomandis olevad maad Mõniste vallas ja nende juhtfunktsioonid on toodud Tabelis 2.

Tabel 2. Munitsipaalomandis olevad maad Mõniste vallas

Katastritunnus	Maaüksuse nimetus, asukoht	Üldplaneeringus reserveeritud
49301:003:0124	Rahvamaja, Kuutsi külas	AA
49301:003:0123	Kooli, Kuutsi külas	AA
49301:003:0125	Kuutsipalu, Kuutsi külas	PP
49301:003:0030	Kuutsi side, Kuutsi külas	AA
49301:002:1920	Mõniste park, Mõniste külas	PP
49301:002:0145	Mendise, Mõniste külas	AA

Käesoleva üldplaneeringu elluviimiseks on kavandanud maade munitsipaliseerimine lähtuvalt valla arengu vajadustest ja seadusega pandud kohustusest. Munitsipaalomandisse kavandatakse võtta Tabelis 3 nimetatud maaüksused.

Tabel 3. Munitsipaalomandisse taotletavate alade nimistu

Maaüksus	Üldplaneeringus reserveeritud
Mõniste külas Ed. Von Wulfi matmispaik	K
Mõniste külas vallamaja maa	AA
Vastse-Roosa surnuaia maa	K
Mõniste küla biotiikide maa	OT
Mõniste külas nn Karude kolmnurga maa	PP, H
Mõniste külas pumbajaama maa	OT
Mõniste külas nn ujula vundamendi ümbruse maa	PP; Ä
Mõniste külas jäätmete kogumispunkti maa	OT
Saru külas pumbajaama maa	OT
Saru külas lauatehase veepuhastusala maa	OT
Saru küla vana bensiinijaama maa	T
Kuutsi külas Mehkal vanade ehituskruntide maa	EV
Karisöödi külas pargi maa koos ½ elamuga	AA

3.3 Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja juhtude määramine

Detailplaneeringu kohustusega alaks määratakse Mõniste külas asuv kompaktse hoonestusega maa – ala (Joonis 1).

Detailplaneeringu koostamine on kohustuslik järgmistel juhtudel:

1. Hajaasustatud kohtades maa-ala kruntideks jagamisel elamuehituse eesmärgil, kui soovitakse ehitada enam kui viiest pereelamust koosnevat kompaktset hoonete gruppi.
2. Kalda piiranguvööndis maa-ala jagamisel kruntideks vastavalt Looduskaitseaduses sätestatud nõuetele.
3. Uue tootmisala planeerimisel.

Kohalik omavalitsus võib põhjendatud vajaduse korral alata detailplaneeringu koostamise aladel ja juhtudel, mida eelnevalt nimetatud ei ole.

Vajadus on põhjendatud, kui planeeritava objekti tegevusest lähtuv mõju elu- või looduskeskonnale võib kahjustada avalikkuse huvi.

Kohalik omavalitsus võib detailplaneeringu kohustusega aladel detailplaneeringut koostamata lubada tegevusi, mis on nimetatud Planeerimisseaduses §9 lg 10.

3.4. Tiheasustusega alade määramine

Üldplaneering teeb ettepaneku määrata tiheasustatud ala Mõniste külas planeeringukaardil olevates piirides.

3.5. Üldiste ehitustingimuste seadmine

Lisaks allpool toodud nõuetele tuleb ehitamisel arvestada rohevõrgustiku; valla miljööväärtuslike alade; väärtuslike põllumaade; parkide, haljasalade, maastike ja looduskoosluste määramise, nende kaitse ning kasutamistingimuste seadmise; looduskaitsealistest ja muinsuskaitsealistest piirangutest tulenevate tingimustega.

Tootmisalade planeerimisel peab eelistama keskkonnasõbralikku tootmist, hoidudes suure jäätmetootluse, müra ja õhusaastega ettevõtlusest.

3.5.1 Ehitus- ja maakasutustingimused detailplaneeringu kohustusega aladel ja juhtudel

Detailplaneeringu kohustusega aladel ja juhtudel tuleb järgida piirkonnale omast hoonestust. Haljastuses tuleb maksimaalselt säilitada kõrghaljastus. Olemasolevad ja loodavad hoonetegrupid peavad moodustama ehitusliku terviku.

Mõniste külas on olemasoleva kompaktse hoonestusega ala laiendamisel tingimuseks liituda ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemiga ning tagada juurdepääsuvõimalus avaliku teedevõrgu kaudu. Uue elamu projekteerimisel peab hoonetüübi valik olema kooskõlas vahetus naabruses olevate hoonetega. Piiredeaedade rajamisel tuleb arvestada teekaitsevööndist tuleneva piirangulaga. Läbipaistmatuid kuni 2m kõrguseid piiredaedu võib rajada ainult Mõniste-Ape maantee äärde müratõkke eesmärgil või tootmisalast tuleneva negatiivse mõju vähendamiseks nn töökoja maa äärde. Uue asustuse planeerimisel Mõniste-Ape tee äärde arvestatakse tee võimaliku laiendamise vajadusega. Mõniste-Ape ja Mõniste-Kuutsi tee ääres arvestatakse võimalusega kergliiklustee ja tänavavalgustuse rajamiseks. Maksimaalselt tuleb säilitada olemasolev kõrghaljastus.

3.5.2 Ehitus- ja maakasutustingimused hajaasustatud alal

Hajaasustatud aladel peab elamute ja kõrvalhoonete rajamisel säilima küladele iseloomulik struktuur – hoonete paigutus maastikus. Elamute omavahelise kauguse määramisel lähtutakse konkreetsetes külas väljakujunenud struktuurist ja ehitusjoonest. Uued hooned peavad sobima piirkonnas väljakujunenud hoonestuslaadiga. Järgima peab traditsioonilisi ehitusmahtusid, ehitusmaterjale, arhitektuurseid lahendusi (katusekalded, välisviimistlusmaterjalid, fassaadi paiknemine tee suhtes jne). Eelistada ja soodustada vanade talukohtade ja teede korrastamist. Ehitamisel tuleb arvestada teede piiranguvöönditega. Ehitamisel tuleb maksimaalselt säilitada olemasolev kõrghaljastus.

Külade miljöo ja olemasoleva asustusstruktuuri säilitamiseks on seatud täiendavalt järgmised tingimused:

Saru külas (alates Kallaste külast Taheva valla piirini; Joonis 2) – säilitada ridaküla struktuuri uute elamute ehitamisel. Õuede paiknemine ja plaanilahendus võib olla praegust plaanistruktuuri järgivalt kas külatee ääres või kaugemal. Külatee ääres vältida korrusmajade ehitamist. Olemasolevat asustusstruktuuri järgides on soovitatav vajadusel korruselamuid ehitada olemasoleva korrusmaja lähipiirkonda nn Saru lauatehases või Andrusel. Ridaelamuid on soovitatav vajadusel ehitada olemasoleva ridaelamu lähipiirkonda Saru kaupluse juures. Säilitada tuleb Kallaste külast algav maanteeäärne allee. Alleel kasvanud murdunud või maha võetud puud tuleb asendada uute puudega (heistritega). Ehitustegevuse puhul tuleb tagada hoonete ja piirdeaedade arhitektuurne ja esteetiline sobivus piirkonda.

Vastse-Roosa külas - säilitada nn avatud küla ilme. Uute hoonete rajamisel arvestada olemasolevat asustusstruktuuri. Hoonete rekonstrueerimisel säilitada nende ajalooline ilme (nt veskikompleksi hooned, endine piirivalvekoridori hoone).

Karisöödi külas – mitte planeerida uusi hooned Karisöödi pargi maale. Planeerida võib olemasoleva hoonestuslaadiga sobivaid mitmepereelamuid ja ühepereelamuid.

Tiitsa külas – säilitada rekonstrueerimisel motoklubile Wildhogs kuuluva endise viljakuivati hoone ilme.

Kuutsi külas Mehkal – säilitada tihedalt külatee ääres paikneva hoonestuse struktuuri. Soovitatav on puidust piirdeaedade rajamine õuealade ümber. Üldplaneeringuga reserveeritud ärimaale hoonestuse rajamisel või olemasoleva hoonestuse rekonstrueerimisel lähtuda hoonete ajaloolis-kultuurilisest eripärase. Kuutsi külas Mehkal üldplaneeringuga reserveeritud eluasemekohtade maale uute hoonete ehitamisel tuleb lähtuda lähipiirkonna hoonestuse struktuurist ja hoonestuse paiknemisest külatee suhtes.

Kuutsi külas – säilitada kahel pool teed paikneva külatänavaga ilme alates Mõniste külast kuni Mehkani. Kuutsi külas asuva endise vallamaja rekonstrueerimisel lähtuda hoone ajaloolis-kultuurilisest omapärase ja lähipiirkonna hoonestusest. Soovitatav on õuealade piiramine puidust piirdeaedadega. Arvestada tuleb kergliiklustee rajamisega Mõniste külast koolimajani kulgeva tee äärde (olemasoleva tee muldel). Uue hoonestuse rajamiseks üldplaneeringuga reserveeritud maale tuleb järgida piirkonna hoonestuslaadi. Soovitatav on ühepereelamute rajamine.

3.6. Kalda piiranguvööndi ja ehituskeeluvööndi täpsustamine

3.6.1. Kalda kaitse ja kasutamise tingimused

Vee kasutamist ja kaitset, maaomanike ja veekasutajate vahelisi suhteid reguleerib Veeseadus. Kalda kaitse ja kasutamise tingimused piiranguvööndis ja ehituskeeluvööndis sätestab Looduskaitseadus. Mõniste vallas avalikuks kasutamiseks määratud veekogud ja neil kehtivad ehituskeelu-, veekaitse- ja piiranguvööndite ulatused on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Avalikult kasutatavad veekogud Mõniste vallas ja neil kehtivad piiranguvööndid.

Kood	Veekogu nimi	Pindala ha	Ehituskeelu- vööndi ulatus	Veekaitse- vööndi ulatus	Piirangu- vööndi ulatus
------	--------------	------------	-------------------------------	-----------------------------	----------------------------

213750	Ubajärv	49,0	50 m	10 m	100 m
215020	Mõniste järv	2,0	25 m	10 m	50 m
204931	Vastse-Roosa paisjärv	2,0	25 m	10 m	50 m
204932/ 215021	Mõniste paisjärv	2,9	25 m	10 m	50 m
Kood	Vooluveekogu nimi	Pikkus/ valgala pindala (km ²)	Ehituskeeluvööndi ulatus	Veekaitsevööndi ulatus	Piiranguvööndi ulatus
11548	Mustjõgi	84 / 1820	50 m	10 m	100 m
11574	Ahelo jõgi	16 / 67,7	50 m	10 m	100 m
11580	Vaidva jõgi	71 / 597	50 m	10 m	100 m
11581	Peeli jõgi	20 / 113	50 m	10 m	100 m
11587	Peetri jõgi	73 / 435	50 m	10 m	100 m

alus: Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine (RT I 1996, 58, 1090), Looduskaitseadus (RT I 2004, 38, 258), Veeseadus (RT I 1994, 40, 655)

Veekogu avalik kasutamine on veevõtt, suplemine, veesport, veel ja jääl liikumine ja kalapüük seaduses sätestatud ulatuses. Veekogu avaliku kasutamisega ei tohi rikkuda võõral maatükil viibimist reguleerivaid seadusesähte. Supelranna alasid käesoleva planeeringuga Mõniste vallas ei määrata.

Veekogude kallastel on piiranguvöönd, ehituskeeluvöönd, veekaitsevöönd ja kallasrada. Nende ulatused ja neis vööndites keelatud tegevused on toodud Lisas 1 (Kalda kasutamise kitsendused). Mõniste vallas asuvate veekogude loetelu on toodud Lisas 4.

3.6.2. Avalikud juurdepääsuvõimalused Mõniste valla veekogude kallastadele

Avalikuks kasutamiseks määratud veekogudele (Ubajärv, Mõniste järv, Vastse-Roosa paisjärv, Mustjõgi, Ahelo jõgi, Vaidava jõgi, Peeli jõgi, Peetri jõgi) tagatakse juurdepääsuvõimalused olemasolevate avalikult kasutatavate teede ja kallastade kaudu.

4. MILJÖÖVÄÄRTUSLIKE ALADE JA VÄÄRTUSLIKE PÕLLUMAADE MÄÄRAMINE NING NENDE KAITSE- JA KASUTAMISTINGIMUSTE SEADMINE

4.1. Miljöövärtuslikud alad

Riikliku tähtsusega alad on Mustjõe ning Mustjõe-äärsed maastikud. Maakondliku tähtsusega ala on Peetri jõe org selle geoloogilisest ja geomorfoloogilisest eripäradest tulenevalt ning suurest botaanilisest ja faunistilisest liigirikkusest tulenevalt.

4.1.1 Miljöövärtuslikud hoonestusalad

Miljöövärtuslikud hoonestusalad on üldplaneeringus määratud ja neile ehitustingimused seatud maakonna teemaplaneeringut arvestades. (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf). Miljöövärtuslikud hoonestusalad Mõniste vallas on

Karisöödi küla, Vastse-Roosa küla ja Saru küla. Nimetatud külades on seatud maakasutus- ja ehitustingimused (vt ptk 3.5.2) miljööväärtuse säilitamiseks.

4.1.2 Miljööväärtuslikud pargid, haljasalad, maastikud, maastiku üksikelemendid ja looduskooslused

Väärtuslike maastike, sh miljööväärtuslike alade määramise põhimõtted on toodud Võru maakonna teemaplaneeringus "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf). Need on maastikud, millel on teatud aspektidest (muistised, ajalooline taust, reljeef, looduslik isepärasus jne) lähtuvalt teistest suurem väärtus. Seega väärivad need alad suuremat tähelepanu, säilitamist ja hooldamist. Samas on toodud ka nõuded ja soovitused (Tabel 5) väärtuslike maastike säilitamiseks ja maastikuväärtuste suurendamiseks. Väärtuslike maastike kirjelduses on nimetatud säilitamist väärivate piirkondadena Mõniste vallas Hargla nõos voolavat Mustjõe, mis toob maastikupilti suurvee ajal üleujutatud laiaulatuslikud jõelammid ning mitmete devoniaegsete liivakivi- ja lubjakivipaljanditega lõigatud Peetri jõe orgu Hargla nõo äärealal, mis on elupaigaks arvukatele taim-, looma- ja linnuliikidele.

Tabel 5. Võru maakonna teemaplaneeringuga määratud väärtuslikud maastikud Mõniste vallas ja nende hooldussoovitused

(http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf)

nr *	ala nimi klass	kirjeldus	üldised soovitused	pindala (km ²)
3	Karula-Kaika I klassi ala	Põhiosas järgib Karula rahvuspargi kontuure, juurde on liidetud Kaika kuppelmaastiku alad. Iseloomulik on paljude loodusväärtuste olemasolu. See on ala, mis moodustab terviku Valga maakonda jääva territooriumiga.	Karula kuppelmaastikul paiknevate väikeste põllu-, ja heinamaade avatud hoidmine. Piirkonnale omase taluarhitektuuri säilitamine ja edasiarendamine. Teemaparkide arendamine Ähijärve kaldaalal ja lähimbruses sh detailplaneeringu koostamine.	57
5	Mustjõe ala I klassi ala	Põhiosas Mustjõe lamminiidud, mis eristuvad ümbritsevast maastikust rikkalike koosluste poolest.	Ala on sobiv veepuhkuse arendamiseks. Ajalooliste heinaküünide säilitamine. Ala hoidmine võsastumisest.	12
8	Peetri jõe org II klassi ala	Peetri jõe maastikukaitseala ulatub peaaegu Eesti territooriumi kõige lõunapoolsema Nahani, keskne asula Karisöödi karjamõis.	Matkaradade ja –teede arendamine kuna ala on sobiv looduspuhkuseks.	6,2

*nr maakonna teemaplaneeringu kaardil

*selgitus klasside määramise kohta (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf), lk 42

Miljööväärtuslike paikadena on valla arengukavas märgitud veel Mõniste park, Vastse-Roosa park, Karisöödi park, Vastse-Roosa kalmistu, Mõniste mõisa viimase omaniku perekonnakalmistu, Saru ristipuud, Vaidva ja Peeli jõe ümbrus, Koemetsa (Lossimäed, Ubajärv) ja Mõniste kõrgeima punktiga (113,5m) Mäe-Lustoja (Mõniste valla arengukava 2005-2012 ja tegevuskava 2005-2008).

Eelnevast tulenevalt on Mõniste vallas täiendavalt miljööväärtuslikeks aladeks: Hävinud Kodu mälestusmärgi ala, Mõniste park, Vastse-Roosa park, Karisöödi park, Vastse-Roosa kalmistu, Mõniste mõisa viimase omaniku perekonnakalmistu, Saru ristipuud, Vaidva ja

Peeli jõe ümbrus, Koemetsa (Lossimäed, Ubajärv) ja Mõniste kõrgeima punktiga (113,5m) Mäe-Lustoja.

Käesoleva planeeringuga tehakse ettepanek määrata **Naha** (Karisöödi külas) miljööväärtuslikuks maastikuks (mitte miljööväärtuslikuks hoonestusalaks nagu seda maakonnaplaneeringus praegu on käsitletud), kuna Naha on erilmeline pigem looduslike väärtuste ning Eesti lõunapoolseima matkaraja poolest.

4.1.3 Kauni vaatega kohad

Kauni vaatega kohad, mis on kajastatud maakonnaplaneeringus, on toodud tabelis 6.

Tabel 6. Maakonna teemaplaneeringu kohaselt on kauni vaatega kohad Mõniste vallas: (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf)

pos. nr maakonna teemapl-s	vaatekoha asukoht ja valiku põhjendus	märkused
8	Mõniste valla kõrgeim punkt, endine triangulatsioonipunkti ase	Perspektiivikas vaatetorni asukoht
33	Vaatekoht Mõniste vallas Saru külas vana raudteesilla juures.	Vaade Mustjõe lamminiidule
34	Kuutsi küla vaatekoht	Mustjõe lamm lõunasuunast

Ilusate teelõikude registrisse on maakonna teemaplaneeringus kantud **Saru – Kuutsi – Karisöödi** (trass) - kaunid teelõigud Kuutsi asulas ja piki Peetrijõe idakallast kuni Karisöödi karjamõisa asemeni. Tee viib välja Eesti lõunapoolseima tipuni Nahal Karisöödi külas.

Nõuded väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade säilimiseks:

Väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade säilitamiseks koostatakse Mõniste valla maastikuhoolduskava koos hooldussoovitustega, mille alusel korraldatakse valla väärtuslike maastike hooldust ning vajadusel ka taastamist.

Lähtuda tuleb järgmistest tingimustest:

1. Hoida alles traditsiooniline maakasutus;
2. Mitte lubada maastikku muutvaid tegevusi. Maastikku muutvad tegevused on konkreetsetel maastikul kultuurilis-ajaloolisest taustast lähtuvalt mittesobivad tegevused (miljöösse mittesobivate rajatiste ja ehitiste rajamine, veekogude reguleerimine, maade ümberkruntimine jms);
3. Sobitada uusi elemente ja maakasutust vanaga nii, et ei tekiks häirivat ebakõla ning ei rikutaks pöördumatult olemasolevaid väärtusi;
4. Kaunid tee- ja veeteelõigud on sobilikud kasutamiseks matkateedena. Säilitada kaunid teelõigud endisena (st õgvendamata, säilitada ilusaid vaateid);
5. Säilitada silmapaistvalt ilusad vaatekohad avatuna, kavandada ilusate vaatekohtadega paigad puhkekohtadeks;
6. Reguleerida turismitegevus ja puhkealade kasutamine nii, et see tegevus ei ohustaks ega risustaks maastikke.
7. Säilitada miljööväärtuslike külade struktuuri - uusehituste puhul järgida väljakujunenud hoonete ja teedevõrgu paiknemise põhimõtteid ning arhitektuurilisi iseärasusi.
8. Säilitada väärtuslikke üksikobjekte/ehitisi (vesiveskid, kaevud, paisud jt) ja võimaluste piires piirkonna traditsioonilisi tegevusi.

9. Kasutada ehitustöödel antud piirkonnale iseloomulikke materjale.
10. Eelistada heitvete puhastamisel ökotehnoloogilisi lahendusi.

4.2 Väärtuslikud põllumaad

Tingimused kõrge (üle 38 hindepunkti) boniteediga põllumaa kohta maakonnaplaneeringust tulenevalt:

- Kõrge boniteediga põllumaid hoitakse kasutuses põllumajandusliku maana või avamaastikuna;
- Kõrge boniteediga põllumaade piirid ja ulatus määratakse üldplaneeringuga (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf)

Väärtuslikke põllumaid (Tabel 7) tuleb kasutatada põllumajanduslikel eesmärkidel ning neid ei või metsastada. Maaparandussüsteemid tuleb säilitada ja korras hoida. Keelatud on uute elamualade rajamine väärtuslikule põllumaale.

Tabel 7. Väärtuslikud põllumaad Mõniste vallas

asukoha kirjeldus	suurus, ha
Saru alajaamast Singa küläni (riigimetsani) ulatus põllumassiiv	ca 220 ha
Ape teest Varstu valla piirini ulatuv põllumassiiv	ca 250 ha
Tikuti põllumassiiv Karisöödi tee ääres	ca 120 ha
Borodino põllumassiiv	ca 180 ha
Saru ja Sakurgi vahel asuv põllumassiiv	ca 445 ha
Korva põld Villike külas	ca 130 ha
Peetri jõe ja riigimetsa vahel olev ala (va Natura ala)	ca 300 ha

Väärtuslikud põllumaad on tähistatud kaardil nr 2 viirutusega.

5. ROHELISE VÕRGUSTIKU TOIMIMIST TAGAVATE TINGIMUSTE SEADMINE

5.1 Rohelise võrgustiku tugialad

Roheline võrgustik koosneb tuumaladest ehk tugialadest (Tabel 8) ja rohekoridoridest. Rohelise võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks määrab tingimused Võru maakonna teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" (http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf). Nimetatud teemaplaneering määrab tugialade ja roheliste koridoride üldised kasutustingimused. Kasutustingimused koosnevad nõuetest ja soovistest. Need on aluseks arendus- ja majandustegevuse korraldamisel rohelise võrgustiku aladel.

Tabel 8. Rohelise võrgustiku tugialad Mõniste vallas

nr maakonna teemaplaneeringu kaardil	Indeks: T1 ; T2*	nimetus	km2	märkused
--------------------------------------	------------------	---------	-----	----------

1	T1	Karula	140	laieneb Valgamaale
2	T1	Peetrijõe	49	Valga-Läti- ja Võrumaa areaal
23	T2	Vastse-Roosa	11	
29	T1	Saru	2,7	põhiosa Valgamaal

*kusjuures: Riikliku tähtsusega tugialad / koridorid (T1/K1)

Maakondliku tähtsusega tugiala / koridorid (T2/K2)

Kohaliku tähtsusega tugialad / koridorid (T3/K3)

Rohelise võrgustiku alad on näidatud kaardil nr 2.

Võrgustiku täpsustamisel on arvesse võetud valla jaoks olulised looduskooslused ning väärtuslikud maastikumiljööga alad, et moodustuks terviklik nii maakondlikke kui ka valla seisukohalt tähtsaid alasid hõlmav võrgustik.

Nõuded rohelise võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks

Mõniste valla üldplaneering arvestab eelnimetatud teemaplaneeringus loetletud nõuete ja soovitustega, mis on määratud rohelise võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks. Üldplaneeringuga täpsustatakse maakasutuse tingimusi rohevõrgustiku aladel järgnevalt:

1. Tugialadel ja koridorides on metsakategooriaks üldjuhul tulundusmets ja seal võib arendada majandustegevust, välja arvatud väärtuslikel märgaladel, veekogude kaldaaladel, vääriselupaikades, kaitsealadel, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaikades ja muudes seadustega määratud piirangutega aladel.
2. Tugiala funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tugialal ei langeks alla 90 protsendi.
3. Maastikuökoloogilisest printsiibist lähtuvalt tuleb säilitada looduslikud kooslused saarekestena kultuurmaastikes.
4. Kaitsealuste liikide elupaikades tohib teha metsaraiet vaid kaitsekorralduskavas planeeritud kohtades ja ulatuses;
5. Veekogude seisundi parandamiseks ja toitainetega rikastumise vähendamiseks tuleb säilitada kaldapuistud jõgede ja ojade kallaste veekaitsevööndis;
6. Rohelise võrgustiku alal asuvaid metsi majandatakse metsamajandamiskava alusel kui seda nõuab metsaseadus. Muudel juhtudel kui metsamajandamiskava ei ole nõutav (sanitaar- ja valgustusraiate puhul ning muude raieliikide puhul kui metsamaa pindala on alla 2 ha) lähtutakse metsaseadusest ja vastavatest õigusaktidest tulenevaist nõudeist.
7. Veekogu kalda piiranguvööndis asuvad metsad tuleb võimalusel säilitada majanduslikult mittekasutatavate metsareservaladena.

6. TEEDE JA TÄNAVATE ASUKOHA JA LIIKLUSKORRALDUSE ÜLDISTE PÕHIMÕTETE MÄÄRAMINE

Transpordimaa juhtfunktsiooniga maa-alad on nimetatud peatükis 3. Mõniste valla teedevõrgu arendamiseks koostab vald teehoiukava. Mõniste valla territooriumil asuvate riigimaanteed ja kohalike maanteed nimekirjad on toodud Lisas 5. Üldplaneeringuga määratakse asfalteeritavate ja mustkatte alla viidavad teed järgmiselt:

Haabsaare – Saru kõrvalmaantee mustkatte alla viimine (tee nr 25245),

Mõniste – Tiitsa – Karisöödi kõrvalmaantee mustkatte alla viimine (tee nr 25199).

Asulatevaheliste ühenduste parandamiseks ja liiklusohutuse suurendamiseks planeeritakse tähtsamatele ühendusteedele kergliiklusteed ja rekonstrueeritakse järgmised teed:

Mõniste – Ape tugimaantee rekonstrueerimine (tee nr 68,),

Mõniste – Tiitsa – Karisöödi kõrvalmaanteele Mõniste – Kuutsi lõigul kergliiklustee ehitus (koolini) (tee nr 25199),

Mõniste – Ape tugimaantee Mõniste küla keskses kergliiklustee ehitus (tee nr 68)

Saru külas poeesise transpordimaa ala korrastamine

Mõniste valla ülplaneeringuga määratakse transpordimaa funktsiooniga aladele veel:

- parkla Mõniste kaupluse juures,
- parkla Mõniste Kooli juures
- parkla Saru kaupluse juures
- parkla Võru-Valga maantee ja Mõniste järve vahel
- Teeäärsete peatuskohtade ehitamine Vastse-Roosa külas

Turvalisuse tõstmise eesmärgil on tuleb ohtlikel teelõikudel planeerida transpordimaa arendamisel järgmised meetmed:

- Bussijaamast vallamaja teeotsani ohtlikud teelõigud valgustada ja planeerida kõnniteeala.
- Mõniste – Ape tugimaantee (tee nr 68) rekonstrueerimisel planeerida ohtlikele teelõikudele tänavavalgustus ja kõnnitee.
- Bussijaamade juures planeerida Kuutsi, Tiitsa, Vastse-Roosa, Saru külas Andrusel, Karisöödi, Koemetsa, Kuutsi külas Mehkal, Mõniste, Saru lauatehase, Saru külades valgustuse paigaldamine või vajadusel olemasoleva valgustussüsteemi rekonstrueerimine.
- Mõniste – Tiitsa – Karisöödi kõrvalmaanteele Mõniste – Kuutsi lõigul (tee nr 25199) kergliiklustee rajamisel planeerida valgustus vähemalt ohtlikematele teelõikudele.
- Tõlli mäel olevale ohtlikule teelõigule paigaldada hoiatusmärgid.

Vastavalt Teeseadusele on teedele kehtestatud kuni **50 m** laiune kaitsevöönd. Riigimaantee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on 50 meetrit. Kohaliku maantee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on 20 kuni 50 meetrit. Teede- ja sideministri 28. septembri 1999. aasta määruse nr 55 „Tee projekteerimise normid ja nõuded” alusel on määratud maanteeäärsed vööndid.

Vastavalt Teeseadusele (§ 36) tuleb kooskõlastada tegevus teel ja tee kaitsevööndis Lõuna Regionaalse Maanteeametiga.

6.1 Eraõigusliku isiku maal asuva tee avalikult kasutatavaks teeks määramine

Avalikult kasutatavatele aladele (puhkekohad, külaplatsid, supluskohad, vaatamisväärsused jne) juurdepääsu tagamiseks teid täiendavalt avalikku kasutusse ei määrata.

7. REOVEE KOGUMISALADE, TEHNOVÕRKUDE TRASSIDE JA TEHNORAJATISTE ASUKOHA MÄÄRAMINE

7.1 Reoveekogumisalad

Mõniste valla planeeringuga määratakse kaks reoveekogumisala:

1. Mõniste reoveekogumisala

Olulised näitajad: 300 ie; ala suurus 15 ha, 20 ie/ha

2. Saru reoveekogumisala

Olulised näitajad: 300 ie; ala suurus 15 ha, 20 ie/ha

Reoveekogumisalad on näidatud planeeringu kaardil. Mõniste Vallavolikogu 29. novembri 2001. a määrusega nr 19 on kinnitatud Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise ja nende kasutamise eeskiri.

7.2 Tehnovõrgud ja –rajatised

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise vajadusi ja tingimusi käsitleb Mõniste valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava 2008-2020.

Eelprojekti alusel on kavas Mõniste külas rekonstrueerida ja ehitada 4225 m veetorustikke ja 3040 m kanalisatsioonitorustikke, rekonstrueerida küla puurkaev-pumpla, ehitada üks uus puurkaev-pumpla ja paigaldada veepuhastusseadmed. Saru külas on kavas rekonstrueerida ja ehitada 810 m veetorustikke ja 340 m kanalisatsioonitorustikke, rajada üks uus puurkaev ja paigaldada veepuhastusseadmed. Majaühenduste arv ühisvee- ja kanalisatsioonisüsteemiga on eelduste kohaselt Mõniste külas 41 ja Saru külas 11. Uued puurkaevud on planeeritud seega Saru ja Mõniste küladesse. Nõutele vastavad ja tähistatud tuletõrje veevõtukohad asuvad Kuutsi ja Mõniste külades. Olemasolevad puurkaevud Mõniste vallas on toodud Lisas 3 (põhjaveehaarded Mõniste vallas).

Elektrivarustus

Üldplaneeringuga planeeritakse elektrivarustuse arendamiseks järgmised objektid:

- Elektriliinide väljaehitus majapidamisteni mida varem varustati Läti võrgust
- Tänavavalgustuse rekonstrueerimine Mõnistes,
- Tänavavalgustuse rekonstrueerimine Saru külas,
- Tänavavalgustuse rekonstrueerimine Saru külas Lauatehase piirkonnas.

Soojavarustus

Mõniste vallas on potentsiaalseks kaugküttesüsteemi piirkonnaks Mõniste küla tiheasustatud piirkond.

Sidevarustus

Üldplaneeringuga sidevarustuse täiendamist ei kavandata. Sidevarustuse arendamiseks kasutatakse vajadusel tehnoloogilise juhtfunktsiooniga maid.

7.3 Maaparandussüsteemide toimimist tagavad meetmed

Maaparandussüsteemide toimimiseks kehtestatakse veekaitsenõuded looduskeskkonnale negatiivsete mõjude vähendamiseks regulaarsete hooldustööde puudumise tõttu põhjalikke korrastamistöid või rekonstrueerimist vajavate maaparandussüsteemide väljavalikul.

8. PUHKE- JA VIRGESTUSALADE KASUTUSTINGIMUSTE MÄÄRAMINE

Võru maakonna väärtuslikud puhkealad on seotud järvi ümbritsevate maastike ja metsadega. Need puhkealad on põhiosas kaetud rohelise võrgustiku või väärtuslike maastike aladega. Üldplaneeringuga reserveeritavad puhke- ja virgestusalad on nimetatud peatükis 3.

Üldised tingimused puhkeväärtusega aladele:

1. majandustegevuse kavandamisel puhkealadele peab lähtuma nii rohelise võrgustiku kui ka väärtuslike maastike säilimiseks seatud tingimustest;
2. eelistatud on puhkemajanduse ja ökoturismiga seotud tegevused;
3. puhkealadel kasvavaid metsi täiendavalt kaitsemetsade kategooriasse ei määrata.

9. LOODUS- JA MUINSUSKAITSELISTE OBJEKTIDE KASUTAMISE JA KAITSE TINGIMUSED

9.1 Looduskaitseobjektid

Mõniste valla territooriumil paiknevad Peeli jõgi, Vaidva jõgi, Peetri jõgi ja Mustjõe jõgi on keskkonnaministri 15.06.2004 määruses nr 73 nimetatud lõikudel kantud lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse ja nendel jõelõikudel kehtivad Looduskaitseaduses § 51 toodud piirangud (Võrumaa KKT kiri 28.07.2006 nr 44-12-3/2370-2). Kaitstavatel loodusobjektidel (Tabelis 9) tuleb arendustegevustes lähtuda kehtivate seadustest tulenevate piirangutega. Kaitstavate loodusobjektide kaitse ja kasutamise üldised tingimused on sätestatud Looduskaitseaduses (vastu võetud 21.04.2004, RT I 2004, 38, 258). Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekord määratakse kaitse-eeskirjaga. Kaitsealuste liikide loetelu on toodud Lisas 2.

Tabel 9. Mõniste valla territooriumil asuvad kaitstavad loodusobjektid

Jrk nr	Kood	Kaitstav loodusobjekt, pindala (ha), seisuga aprill 2011	Kaitse tingimused ja kaitsekord
1	KLO1000242	Karula rahvuspark (osaliselt), 12299,5 ha	Karula rahvusparki kaitse-eeskiri, VV määrus nr 149, jõustunud 09.07.2006
2	KLO1000308	Koiva-Mustjõe maastikukaitseala (osaliselt), 3179,4 ha	Koiva-Mustjõe maastikukaitseala kaitse-eeskiri ¹ , VV määrus nr 259, jõustunud 28.01.2007
3	KLO1000137	Peetri jõe maastikukaitseala 496,9 ha	Peetri jõe maastikukaitseala kaitse-eeskiri, VV määrus nr 31, jõustunud 20.02.2005
4	KLO1000172	Mõisamõtsa looduskaitseala (osaliselt) 222,8 ha	Mõisamõtsa looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri, VV määrus nr 84, jõustunud 01.05.2005
5 6	KLO2000075 KLO2000083	Peetri jõe hoiuala, 5,6 ha Vaidva jõe hoiuala, 6 ha	Hoiualade kaitse alla võtmine Võru maakonnas, VV määrus nr 235, jõustunud 01.10.2005
7	KLO3000048	Koemetsa metsise püsielupaik, 448,1 ha	Metsise püsielupaikade kaitse alla

8	KLO3000051	Põrgujärve metsise püsielupaik, 178,3 ha	<i>võtmine¹, Keskkonnaministri määrus nr 1, jõustunud 20.10.2007</i>
9	KLO3000052	Ubajärve metsise püsielupaik, 130 ha	
10	KLO3000001	Singa metsise püsielupaik, 97 ha	
11	KLO3000053	Villike metsise püsielupaik, 74,3 ha	
12	KLO3000046	Karisöödi metsise püsielupaik, 153 ha	
13	KLO4000224	Mudasoo ussikuusk (Karisöödi külas)	<i>Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri, Keskkonnaministri 2003.a määrus nr 27</i>
14	KLO4000226	Mänd, Tuttiga pettai (Koemetsa külas)	
15	KLO3000195	Koemetsa väike-konnakotka püsielupaik, 36,4 ha	<i>Looduskaitseaduses § 50 sätestatud tingimuste alusel, RT I 2004, 38, 258, jõustunud 10.05.2004, (mis sätestab nende püsielupaikade kaitse, mis ei ole keskkonnaministri määrusega kehtestatud)</i>
16	KLO3000382	Sakurgi väike-konnakotka püsielupaik, 3,1 ha	
17	KLO3000317	Kuutsi väike-konnakotka püsielupaik, 3,1 ha	
18	KLO3000257	Tundu väike-konnakotka püsielupaik, 3,9 ha	
19	KLO4000421	Kaitsealune üksikobjekt Karisöödi tamm	<i>Võrumaa looduse üksikobjektide kaitse alla võtmine, Keskkonnaminister, määrus nr 33, 29.05.2006; ...</i>
20	KLO1200080	Mõniste mõisa park, 14,6 ha	<i>Võrumaa kaitsealuste parkide välispiiride kirjeldused, VV määrus nr 161, jõustunud 01.06.2002, Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri, VV määrus nr 64, jõustunud 12.03.2006</i>
21	KLO1200155	Vastse-Roosa põlispuude grupp, 2 ha	<i>Võrumaa looduse üksikobjektide kaitse alla võtmine, Keskkonnaminister, määrus nr 33, 29.05.2006;</i>
Jrk nr	Kood	Kaitstav loodusobjekt, pindala (ha), seisuga aprill 2011	Kaitse tingimused ja kaitsekord

Kaitstavad loodusobjektid on näidatud kaardil nr 2.

Metsade majandamisel kaitstavatel loodusobjektidel tuleb lähtuda Metsaseaduses sätestatust (vastu võetud 7.06.2006, RT I 2006, 30, 232).

Mõniste vallas on kehtestatud Mõniste valla heakorraeeskiri (jõustunud 15.05.2003), mis sätestab teede, parkide, õuede, hoonete ja rajatiste korrashoiu, sõnniku veo, loomade pidamise ning kalmistu haldamise heakorra põhimõtted (RT KO, 13.05.2003, 59,1438).

9.2 Muinsuskaitse objektid

Arendustegevustes tuleb lähtuda valla territooriumil riikliku kaitse all olevatest (Tabel 10) mälestistest, muinsuskaitsealadest ja nende kaitsevöönditest. Mõniste vallas ei ole muinsuskaitsealasid (Kultuurimälestiste riiklik register, <http://register.muinas.ee>).

Tabel 10. Mõniste vallas asuvad riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised

nr	reg nr	mälestise nimi	Asukoht (küla)	vana reg nr	mälestise liik	kaitse-vöönd
1	13626	Kalmistu "Simmu kiriku mägi"	Koemetsa	-	arheoloogia	50 m
2	13627	Kalmistu "Tinusmatus"	Kuutsi	1894	arheoloogia	50 m
3	13628	Ohvrikivi	Kuutsi	1895	arheoloogia	50 m
4	5717	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Mõniste	707	ajaloo	50 m
5	13629	Kalmistu	Mõniste	2163	arheoloogia	50 m
6	27167	Skulptuurigrupp «Karud»	Mõniste		ajaloo	50 m
7	5718	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Saru	709	ajaloo	50 m
8	5719	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Singa	708	ajaloo	50 m

Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised on näidatud kaardil nr 2.

Kinnismälestisel kehtivad kitsendused sätestab Muinsuskaitseseadus § 24. Mälestist võib konserveerida, restaureerida või remontida ainult muinsuskaitse eritingimusi järgiva projekti alusel ja erialaspetsialisti muinsuskaitse järelevalve all. Kinnismälestistel on **kaitsevöönd**. Kaitsevööndiks on 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates, kui mälestiseks tunnistamise õigusaktis ei ole ette nähtud teisiti. Kalmistul paiknevale kinnismälestisele kaitsevööndit ei kehtestata.

Muinsuskaitseameti loata on kaitsevööndis keelatud:

- 1) maaharimine, ehitiste püstitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd;
- 2) puude ja põõsaste istutamine, mahavõtmine ja juurimine.

Avalik-õigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal asuva kinnismälestise juurde on igaühel vaba juurdepääs. Eraõiguslik isik, kelle kinnisasjal mälestis asub või kelle kinnisasja tavakohane juurdepääsutee mälestiseni viib, peab tagama igaühe vaba läbipääsumälestiseni päikesetõusust loojanguni.

9.3 Ettepanekute tegemine maa-alade ja üksikobjektide kaitse alla võtmiseks

Mõniste valla üldplaneeringu protsessi käigus tehtud ettepanekute põhjal taotleda järgmiste objektide kaitse alla võtmist või kaitse tingimuste seadmist:

1. Kaitstava loodusobjektina Naha tamm
2. Kaitstava loodusobjektina Kakuoja ussikuusk
3. Kaitstava loodusobjektina Saru-Hargla ristimets
4. Muinsuskaitse objektina Vastse-Roosa ühiskalmistu
5. Muinsuskaitse objektina perekond Wulfi matmispaik
6. Miljööväärtusliku alana: Hävinud Kodu mälestusmärgi ala

10. RIIGIKAITSELISTE VAJADUSTE ARVESTAMINE

Võru maakonnaplaneeringust tulenevalt tuleb Mõniste valla territooriumi planeerimisel arvestada järgmiste riiklike huvidega:

- a) Päästeameti huvi: Mõniste tugikomando võimalik nihutamine Varstu asulasse.
Rohkem riiklikke huvisid Mõniste valla territooriumi arendamisel ei ole.

Riigipiiri seadusega on määratud piiririba ulatuseks maismaal kuni 10 meetri laiune riigipiiriga paralleelselt kulgev maa-ala piirijoonest sisemaa poole. Looduslikul piirijoonel on piiriribaks maa-ala piirijõe, -oja või -tee sisemaa suunalisi lookeid ühendava sirge lähtejooneni ning sellega paralleelselt kulgev kuni **10 meetri** laiune maariba sisemaa poole. Piiririba maa-ala on riigi omand, sellel on keelatud igasugune tegevus, mis ei ole seotud piirimärkide ja piiririba korrashoidmise ja kontrollimise ning riigipiiri valvamisega.

11. RISKIANALÜÜSIGA ARVESTAMINE

Käesolevas üldplaneeringus on arvestatud Võru maakonna päästevaldkonna hädaolukordade riskianalüüsiga ja võimalike riskidega Mõniste vallas. Arvesse on võetud vallas tekkida võivaid hädaolukordi ja sellest tulenevaid võimalikke ohtusid elule, keskkonnale, varale ja elutähtsatele valdkondadele. Võimalikke riske käsitleti keskkonnamõjude hindamise käigus ning nendega on arvestatud planeeringulahendust väljatöötades.

12. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

Üldplaneeringu koostamisel on pidevalt arvestatud planeeringuga kavandatava tegevuse võimalike keskkonnamõjudega. Planeeringulahendus vastab Võru maakonnaplaneeringule ja Mõniste valla arengukavale. Üldplaneeringu koostamisega koos hinnatakse üldplaneeringu mõju lähteülesandele vastava keskkonnamõju hinnanguna.

13. RAKENDUSSÄTTED

Üldplaneeringu ellurakendamisel võib olemasolevaid katastriüksusi kasutada edasi nende senise kasutusotstarbe järgi. Planeeritud juhtfunktsiooni ja ehitustingimusi tuleb järgida juhul, kui katastriüksuse seniseid ehitustingimusi (k.a sihtotstarvet) soovitakse muuta. Ehitise kasutusloa ja katastriüksuse sihtotstarbe muutmine toimub seadusega ettenähtud korras. Üldplaneering on aluseks detailplaneeringute koostamisele, maakorraldustoimingutele ja projekteerimistingimuste määramisele. Üldplaneeringus planeeritud avalike huvide jaoks oluliste objektide (perspektiivsed joonehitised, sotsiaaloobjektid, haljasalad, sh teede kaitsehaljastus jne) täpse asukoha määramiseks on vajalik koostada ehitusprojekt.

Mõniste valla üldplaneeringu elluviimise eest seisab Mõniste Vallavalitsus, mille eelarvelistest vahenditest rahastatakse peamisi üldplaneeringus kavandatud tegevusi. Üldplaneeringu elluviimiseks, seejuures arvesse võttes keskkonnamõjude hindamise tulemusi, on vajalikud järgmised tegevused:

1. Mõniste valla ehitusmääruse koostamine
2. Mõniste vallas asuvate miljööväärtuslike maastike hoolduskava koostamine
3. Mõniste valla turismi arengustrateegia koostamine
4. Mõniste valla heakorraeeskirjade täiendamine
5. Mõniste valla energeetika arengukava koostamine
6. Mõniste valla ettevõtlusstrateegia koostamine
7. Mõniste valla riskianalüüsi koostamine
8. Ettepaneku tegemine objektide (nimetatud peatükis 9) kaitse alla võtmiseks kaitstavate loodusobjektidena
9. Ettepaneku tegemine objektide (nimetatud peatükis 9) kaitse alla võtmiseks muinsuskaitseobjektidena.

Soovitav on analüüsida valla sotsiaalsete garantiide võimalusi ja vajadusi erinevate huvigruppide osas (sotsiaalmajanduslik aspekt).

Soovitav on välja töötada põhimõtted noorte kaasamiseks otsustusprotsessidesse (sotsiaalmajanduslik aspekt).

Käesoleva üldplaneeringuga tehakse ettepanekud Võru maakonnaplaneeringu ja selle teemaplaneeringute täiendamiseks ja täpsustamiseks. Ettepanekud on loetletud peatükis 2 (lk 8).

Kasutatud allikad:

1. Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine (RT I 1996, 58, 1090)
2. Eesti keskkonnanstrateegiast aastani 2030,
<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12793848>
3. Eesti Säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21, www.envir.ee/orb.aw/class=file
4. Ehitusseadus (RT I 2002, 47, 297)
5. Hajaasustuse veeprogrammi raamdokument, <http://www.werro.ee/mv/vesi>
6. Hädaolukorra seadus (RK, RTI, 14.07.2009, 39, 262)
7. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (RT I 2005, 15, 87)
8. Keskkonnaregister, loodusobjektid, <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main>
9. Keskkonnaregister, põhjaveehaarded, <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main>
10. Keskkonnaregister, veekogud, <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main>
11. Keskkonnaregister, vääriselupaigad, <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main>
12. Kultuurimälestiste riiklik register, <http://register.muinas.ee>
13. Looduskaitse seadus (RT I 2004, 38, 258)
14. Lõuna-Eesti kohalike omavalitsuste riskide hindamise ja hädaolukorras kasutatavate ressursside arvestuse koostamise juhend, <http://mv.viljandimaa.ee/static/body/files>
15. Maa-ameti kaardirakendus maardlate osas, <http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>
16. Maakatastriseadus (RT I 1994, 74, 1324)
17. Maareformi seadus (RT 1991, 34, 426)
18. Metsaseadus (RT I 2006, 30, 232)
19. Mõniste valla arengukava 2005-2012 ja tegevuskava 2005-2008,
<http://www.moniste.ee/index.php?moduleid=10&tplid=9>
20. Muinsuskaitse seadus (RT I 2002, 27, 153)
21. Natura alade kaart (<http://xgis.maaamet.ee/xGIS/xGis>)
22. Planeerimisseadus (RT I 2002, 99, 579)
23. Tee projekteerimise normid ja nõuded (RTL 2000, 23, 303)
24. Teeseadus (RT I 1999, 26, 377)
25. Veeseadus (RT I 1994, 40, 655)
26. Võru maakonna arengustrateegia 2007-2017 tööversioon,
http://www.werro.ee/stat/planeering2007/strat2007_OV_invest_vajadused.pdf
27. Võru maakonna kriisireguleerimise plaan, 2006,
<http://www.werro.ee/kriis/kriisireguleerimisplaan.pdf>
28. Võru maakonna planeering, <http://www.werro.ee/stat/planeering2001/index.html>
29. Võru maakonna planeeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”, http://www.werro.ee/mv/mk_plan/Teemaplaneering2005.pdf
30. Võru maakonna planeeringu uuendatud tegevuskava aastateks 2004-2007,
http://www.werro.ee/mv/mk_plan/maakonnaplaneeringu_tegevuskava2004_2007.rtf
31. Võru maakonna päästevaldkonna hädaolukordade riskianalüüs,
<http://www.rescue.ee/vvfiles/0/V6rumaa%20p22stevaldkonna%20RA%2011.10.pdf>,
2007
32. Võru maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur”,
2008
33. Võrumaa turismiarengustrateegia 2007-2015,
<http://www.werro.ee/mv/areng/turismistrateegia.pdf>